

Marit Nicolaysen *Sven en zijn rat gaan op kamp*

Toelichting voor de docent(e)

Groep 4 t/m 6

Lesduur: 30 minuten

Lesdoel:

- leesbevordering
- de kinderen leren de afloop van een verhaal te voorspellen
- door zich in te leven in een verhaalpersonage van ongeveer hun eigen leeftijd leren kinderen hun eigen mening en ervaringen te verdiepen

Gezien het thema van het boek (op zomerkamp gaan) is *Sven en zijn rat gaan op kamp* het meest geschikt om in de tweede helft van het schooljaar aan te bieden. De meeste kinderen in groep 4 zullen dit boek in de tweede helft van het schooljaar zelfstandig kunnen lezen.

A Introductie

U toont het boek en laat de titel lezen. Vraag wie er al kan vertellen waar het boek over gaat. Vraag aan de kinderen of ze denken dat Sven een rat mee mag nemen op kamp en waarom wel of niet. Laat ze daarbij goed naar de tekening kijken: Sven maakt een gebaar alsof hij een geheim heeft en bovendien steekt er een rattensnuit uit zijn rugzak.

U leest fragment 1 voor: vanaf bladzijde 9 'Zeg Meneer Jansen maar gedag' t/m bladzijde 10 'Toen rende ik de keuken uit naar mijn vader die bij de auto stond te wachten.'

Vraag of de kinderen denken dat de rat snel ontdekt zal worden. Laat hen raden wanneer dat zal gebeuren. Wat zouden zij doen als ze met Sven op kamp waren en de rat zagen?

B uitvoering

U deelt het kopieerblad uit. In tweetallen maken de kinderen de eerste opdracht op het kopieerblad. Ze lezen de achterkant en beantwoorden de vragen.

Daarna vertelt u dat Sven meneer Jansen in zijn slaapzak heeft verstopt, maar dat hij eruit ontsnapt is. U kunt hier fragment 2 (hoofdstuk 14, bladzijde 69 t/m bladzijde 74) voorlezen of vertellen dat de rat in de slaapkamer van de meisjes is terechtgekomen. Als ze willen weten hoe dát afloopt, moeten ze het boek maar snel lezen!

Vraag wie er wel eens alleen op kamp is geweest. Sven gaat voor het eerst helemaal alleen op kamp. Hij vindt het best spannend. Het kamp is op een eiland. In het begin lijkt het allemaal wel erg streng op dat kamp.

U leest fragment 3 voor: bladzijde 37 'In de eetzaal zaten we met een stuk of zes...' t/m bladzijde 39 'BENG! Naar buiten.' Laat de kinderen spontaan op het fragment reageren.

Daarna maken ze de tweede opdracht van het kopieerblad.

C Afronding

U laat de kinderen de verschillende programma's voorlezen die ze bij opdracht 2 van het kopieerblad hebben gemaakt. Vraag wie er zin heeft om het boek zelf te lezen. Vertel dat u het leuk vindt om – als ze het boek uit hebben – te horen wat ze ervan vonden.

Wanneer u meer tijd wilt besteden aan het boek kunt u gebruikmaken van de keuzeverwerking. Die kunt u direct aan de les koppelen of op een ander moment terug laten komen.

D Keuzeverwerking

In deze opdracht leren kinderen een stuk te schrijven dat bedoeld is voor een publiek. Laat de kinderen een verhaal schrijven over welk dier zij graag zouden willen meenemen op kamp. Het verhaal moet zo geschreven worden dat kinderen uit groep 4 het kunnen begrijpen. In het verhaal moet in ieder geval naar voren komen:

- waarom ze dit dier willen meenemen
- hoe ze het dier meenemen zonder dat iemand het ziet
- hoe ze het dier te eten geven
- wat ze zouden doen als hun dier ontdekt werd

Na afloop laat u de kinderen een titel bij hun verhaal bedenken en er een tekening van maken. U kunt alle verhalen bundelen tot een boekje voor de boekenhoek.

Andere boeken over dieren

Kees Jan Bender en Hans Heesen, *Fleur's fauna*

Kirsten Boie, *King Kong Cavia*

Letizia Cella, *Pino Toppino*

Henri van Daele, *De Maroefel*

Roald Dahl, *De giraf, de peli en ik*

Gerard Delft, *1 april haas, zei konijn*

Geert van Diepen, *Adje de rat*

Michael Ende, *de toverdrank*

Dean Harvey, *De geheime olifant van Jimmy Cooper*

Sylvia van Heede, *Wolk van de wilden*

Sander de Heer, *Ferdinand het witte neushoornbeest*

Mensje van Keulen, *Van Aap tot Zet*

Rudyard Kipling, *Toemai van de olifanten*

Wouter Klootwijk, *Het varkentje van Adri*

Anton van der Kolk, *Ik wil een olifant*

Hanna Kraan, *De boeken over de boze heks*

Rindert Kromhout, *Rare vogels*

Rindert Kromhout, *Beestachtig*

Selma Lagerlöf, *De reis van Niels Holgersson*

Koos Meindert, *Kuik en Vark en de verdrongen maan*

Pauline Miechgelsen, *Het tijgerverdwijnmedicijn*

Mirjam Mous, *Allemaal nijlpaarden*

Marit Nicolaysen, *Sven en zijn rat*
Marit Nicolaysen, *Sven en zijn rat gaan naar het Zuiden*
Els Pelgrom, *De olifantsberg*
Ulf Stark, *King*
Toon Tellegen, *Teunis*
Toon Tellegen, *Jannes*
Tjibbe Veldkamp, *Wilbur en Otje*
Jacques Vriens, *Poes is weg*
E.B. White, *Charlotte's web*

Over Marit Nicolaysen

Marit Nicolaysen werd in 1953 in Oslo (Noorwegen) geboren. Ze heeft periodes van haar leven in Frankrijk en Portugal gewoond, maar woont tegenwoordig weer in Noorwegen. Marit Nicolaysen studeerde aan de universiteit van Oslo; haar afstudeerscriptie ging over songteksten van Patti Smith. Na haar afstuderen heeft ze een tijd voor het *Rjukan Arbeiderblad* gewerkt en voor radio Orakel. Ze is betrokken geweest bij verschillende vormen van theaterwerk, o.a. een kindertheatervoorstelling voor de *Norsk Arbeidsmandsforbund*.

In 1985 debuteerde ze als romanschrijfster. In eerste instantie schreef ze alleen voor volwassenen. Vanaf 1996 schrijft ze ook jeugdboeken. De afgelopen vier jaar verscheen er ieder jaar een boek van haar hand. *Sven en zijn rat gaan op kamp* is het tweede boek uit de serie over Sven en zijn rat, waarin ze een raak beeld schetst van een onzeker negenjarig jongetje en zijn onverstoorbare rat Meneer Jansen. Alja Bronswijk gaf beide helden met haar illustraties een heel eigen gezicht.

De boeken van Marit Nicolaysen zijn vertaald in het Nederlands, Duits en Deens.

Boeken van Marit Nicolaysen

Sven en zijn rat (1999)
Sven en zijn rat gaan op kamp (1999)
Sven en zijn rat gaan naar het Zuiden (2001)

Kopieerblad

Marit Nicolaysen

Sven en zijn rat gaan op kamp

Sven gaat een week op kamp. Hij maakt zich grote zorgen over zijn rat Meneer Jansen. Hoe moet dat nu tijdens Svens afwezigheid? Meneer Jansen zal hem vast vreselijk missen en ziek worden. Om dat te voorkomen stopt Sven zijn rat onder zijn trui en smokkelt hem mee de bus in. Dat kan niet goed gaan!

Het lukt Sven één dag om Meneer Jansen te verbergen, maar ineens is hij verdwenen. Wat nu? Zal Sven zijn rat ooit nog terugvinden...?

- 1 Lees deze tekst. Dit is de tekst die ook achter op het boek staat. Beantwoord de volgende vragen.
 - Wie is meneer Jansen?
 - Waarom neemt Sven meneer Jansen mee?
 - Wat lijkt jou een goede plek om meneer Jansen te verstoppen?
 - Hoe lang lukt het Sven om meneer Jansen te verbergen?
- 2 Hieronder staat het programma van het kamp van Sven.

08.00 Opstaan
08.30 Ontbijt
10.00 Activiteiten
12.00 Lunch
13.00 Activiteiten, spel
16.00 Warme maaltijd
19.00 Avondboterham
20.00 Naar bed
21.00 Rust

Maak met z'n tweeën een programma voor een kamp dat je zelf bedenkt. Schrijf ook op welke activiteiten jullie leuk zouden vinden om te doen tijdens het kamp.

De fragmenten

Fragment 1 – Sven en zijn rat gaan op kamp

‘Zeg Meneer Jansen maar gedag. Ik ga vast naar buiten met je rugzak,’ zei mijn vader. Ik ging op mijn knieën voor de kooi van Meneer Jansen zitten. Hij hield de tralies vast met zijn kleine pootjes en stak z’n snuitje naar buiten. Hij wist dat er iets ging gebeuren. Hij rook het. Meneer Jansen kon je niet voor de gek houden. Zo gaat dat met dieren. Ik had weleens gehoord dat je ziek kon worden van verlangen. Misschien zou Meneer Jansen mij zo vreselijk missen dat hij ziek werd. Hij kon toch niet weten dat ik over zes dagen weer terug zou komen. Toen ik klein was, vier jaar of zo, werd ik ziek toen we op vakantie waren. Ik zag het helemaal niet meer zitten. Ik dacht dat we verhuisd waren en dat we nooit meer terug naar huis zouden gaan. Toen kreeg ik een idee. Het kwam zomaar in me op, net zoals dat lampje van Willie Wortel dat plotseling boven zijn hoofd zweeft. En toen deed ik het gewoon. Ik pakte Meneer Jansen uit zijn kooi en stopte hem onder mijn trui. Want het was immers ontzettend vroeg en nog een beetje koud, dus ik had een t-shirt én een trui aan. Dan hoefde ik zijn scherpe nageltjes tenminste niet op mijn blote vel te voelen. Toen rende ik de keuken uit naar mijn vader die bij de auto stond te wachten.

Fragment 2 – Sven en zijn rat gaan op kamp

Er was vast brand. Of een aardbeving. Of de wereld verging. Of misschien alledrie tegelijk. En het was in de slaapzaal van de meisjes. Thomas sprong uit bed. Het haar op zijn achterhoofd was helemaal platgedrukt. Er was nog maar een borstel-pluk te zien en die zat precies boven op zijn hoofd. ‘Wat is er?’ riep hij terwijl hij met half dichtgeknepen ogen naar mij opkeek. ‘Geen idee,’ zei ik. ‘Misschien wel brand.’ Vanuit de hoek waar ik lag, kon ik door het raam de muur recht tegenover ons zien. Het was een flink stuk naar beneden vanaf de eerste verdieping. Als we moesten springen. Er lag een opgerold brandtouw op de grond bij het raam. Maar daar had ik niets aan. Ik kon niet touw klimmen. En bovendien had ik hoogtevrees. De deur ging helemaal open. De jongens begonnen zich naar buiten te wringen, de gang op. Er hing geen rooklucht. Niemand riep: ‘Brand, brand!’ ‘Kom nou Sven,’ zei Thomas. Hij was al onderweg naar buiten. ‘We moeten gaan kijken.’ Ik klom naar beneden en ging achter hem en de anderen aan. Ik bleef staan bij een groepje. We staarden de meisjeslaapzaal in. De meisjes stonden dicht tegen elkaar aangedrukt tegen de muur. Sommigen zaten bovenop een paar stapelbedden. De twee leidsters, Camilla en Line waren er ook. En Anne de kokkin. Ze had een dikke witte ochtendjas aan en een bezem in haar hand. Maar dat iedereen daar was, dat was niet het enige. Het gegil. Het geschreeuw. Alsof het alarmsignalen en sirenes waren die maar bleven afgaan omdat niemand wist hoe ze uit moesten. ‘Waar is die rat?’ riep Anne de kokkin.

Ze bukte zich en loerde in het rond terwijl ze de bezem stevig vasthield.
Ik keek Thomas aan.
'Die rat? Waar heeft ze het over?'
Hij schudde zijn hoofd.
'Ik krijg die rat wel, al moet ik hem...'
Rat... Bedoelde ze... bedoelde ze echt een rat? O nee hè! Dan was hij daar terechtgekomen.
Die stomkop. Van alle plaatsen waar hij naartoe kon, moest hij uitgerekend de meisjesslaapzaal binnenlopen. Nu was Anne de kokkin op oorlogspad. Haar haar stond recht overeind, haar ogen schoten vuur en ze was gewapend met een enorme bezem. Voor haar stelde het niks voor, nee. Het was maar een ratje!
Ik zag Meneer Jansen al voor me, helemaal platgeslagen, wit met zwarte vacht in een plas bloed en derrie. Ik moest iets doen. Ook al was ik bang. Ook al had mijn laatste uur geslagen. Ik wurmde me naar voren tot bij Anne de kokkin.
'Eh... pardon...'
Ze draaide zich om. Ze keek me streng aan.
'Ja? Wat mot je?'
Ik slikte. Anne de kokkin. Of Anne de zeeroverkoningin. Wat zou de straf voor overtreding van de regels zijn? Zou ik over de plank moeten? Zouden mijn vingers worden afgehakt? Zou mijn hoofd aan een paal op het strand komen te bungelen, om anderen af te schrikken en te waarschuwen?
'Het is mijn rat.'
Het werd heel erg stil. Het leek in elk geval of het heel erg stil werd. Alsof de hele wereld stil stond. Het leek wel een vertraagde film waarvan het geluid was uitgedraaid. Het voelde alsof het een halve dag duurde. Echte tijd. Relatieve tijd. Echte tijd. Relatieve tijd...
'Jouw rat?'
Anne de kokkin keek me met half dichtgeknepen ogen aan. Ik knikte.
'Wat bedoel je?'
'Dat hij van mij is. Meneer Jansen is van mij. Mijn rat... Ik heb hem meegenomen. Hij lag in mijn slaapzak, maar toen is hij er vandoor gegaan. Ik zal hem wel pakken. Hij is niet gevaarlijk. Hij bijt niet.'
Dat laatste zei ik hard en duidelijk zodat ik zeker wist dat ze het daar boven op de stapelbedden en in de hoeken aan de andere kant van de kamer ook zouden horen. Zodat ze zouden begrijpen dat er geen reden was voor paniek.
'Meneer Jansen... Jouw rat? Nee maar...'
Anne de kokkin schudde haar hoofd.
'Ja, ja. Pak hem nou maar. En daarna wil ik eens een hartig woordje met jou spreken, jongeman.'
Iedereen staaarde naar mij. Echt iedereen. Ik voelde me net een stoplicht. Helemaal rood van boven. Of een verlichte kerstboom midden in de zomer en iedereen stond om mij heen en zong: 'O idioot, o idioot... wat ben je toch een idioot.'

Fragment 3 – Sven en zijn rat gaan op kamp

In de eetzaal zaten we met een stuk of zes, zeven, acht kinderen aan een tafel. Iemand van de leiding ging in het midden van de zaal staan. Het was een van die twee mannen die al vanaf de stad met ons mee waren gekomen, die met de paardenstaart.

‘Ik heet Morten,’ zei hij en hij vertelde ons de regels en wat er allemaal wel en niet mocht. Maar het was niet echt nieuw voor ons. Hij vertelde hetzelfde als we thuis al hadden gelezen in de folder.

Iedere dag hadden er twee corvee, maar ik was die dag niet aan de beurt, dus daar hoefde ik me niet druk over te maken. We kregen boterhammen en melk en ze zeiden dat we stil moesten zijn tijdens het eten. Gelukkig zat die stomme Tim niet bij mij. Ik zag zijn rug aan een van de andere tafels. Ik zag het shirt van het nationaal elftal en het gele haar. Stel je voor dat je zijn tafel moest dekken! Of het eten voor hem moest klaarzetten! Dat was wel het laatste wat ik wilde in deze wereld!

‘Na de lunch gaan we een wandeling maken over het terrein, zodat jullie een beetje wegwijs raken,’ zei Morten. ‘Maar denk erom, jullie mogen niet zonder toestemming het bos in. En jullie mogen ook niet alleen naar het strand. Is dat duidelijk?’

Wij zeiden ja en we knikten. Sommigen zeiden nee. Dat wil zeggen, er was er één die nee zei en toen wegdook. Dat was natuurlijk Tim. Het moest Tim wel zijn.

Morten keek ons allemaal aan.

‘Als iemand zich niet aan de regels houdt, gaat hij of zij meteen naar huis. Wij zijn verantwoordelijk voor de veiligheid. Jullie veiligheid. En we kunnen geen toestanden gebruiken.’

Morten ging zitten.

Wij aten verder. We zaten met z’n zessen aan onze tafel en we moesten elkaar toch leren kennen. Vertellen hoe we heetten en hoe oud we waren en of we basketbal of voetbal leuker vonden en wie de beste speler van Manchester United was en zo. En de anderen die aan de andere tafels zaten, moesten elkaar toch ook leren kennen. En toen begonnen we een beetje te kletsen. Dat moest gewoon even.

Maar wat er toen gebeurde! Een grote, dikke vrouw met een wit schort kwam uit de keuken tevoorschijn.

‘Stilte!’ bulderde ze. ‘Nu moeten jullie stil wezen!’

En het werd helemaal stil. We keken elkaar aan. Niemand begreep er iets van.

‘Ik heet Anne. Ik ben hier de kokkin en als ik iets zeg, dan meen ik het ook!’

Toen was ze weer verdwenen. Naar binnen. BENG! Naar buiten.